

MURSKA NOVIČE

Uredništvo in upravništvo v
MURSKI SOBOTI.
Oglasi po tarifu.

Izhajajo vsako nedeljo.

Posamezna številka 1-25 Din.

Naročnina: za celo leto 48 D
za pol leta 24 „
za četrt leta 12 „
za 1 mesec 4 „

Lutke

V soboto, dne 1. t. m. je imel Radič v Zagrebu konferenco. Na tej konferenci je, kakor po navadi mnogo govoril. Radič namreč mnogo govori, za delo ni sposoben. Je pač pristen Hrvat. V svojem govoru je omenil, da poslanci niso lutke (igračke), ki bi se dali za špago vleči.

Če še nikdar, je sedaj Radič svojo primero dobro potuhtal. Samo malo druga variacija bi morala biti, atres „lutka“ bi se morala glasiti na volilce, — ljudstvo. Kajti še nikdar in v nobeni državi se ne smatra ljudstva tako zelo lutkam, kakor pri nas v Jugoslaviji in nikjer se ljudstva tako zelo za nos ne vleče, kakor pri nas. Najbolj pa zna to ravno g. Radič sam.

Odkar se Radič giblje v političnem, življenju, ga nismo nikdar videli pri pozitivnem delu. Še o nobeni potrebi ljudstva še ni donesel kacega zakonovega predloga, pri nobenem socijalnem ali gospodarskem delu ga ne vidimo poleg. Pa kaj! Saj se g. Radič niti za izobrazbo svojega hrvatskega ljudstva ne briga. Znano je, da ni nikjer v državi toliko analfabetov, neukov, kakor ravno v kraljestvu gosp. Radiča. To analfabetstvo Hrvatov je Radiču ravno po godu; le analfabet more verjeti takim oslarijam in demagogijam, ki jih servira Radič javnosti. Če bi bilo hrvatsko ljudstvo izobraženo, bodite uverjeni, da bi Radiča že zdavnaj pogнали. Isti pojav imate pri nas v Sloveniji, kjer imajo klerikalci svojo moč le pri neukih ljudeh, zato pa vedno zavirajo, da bi prišla do ljudi prava izobrazba.

Hrvatska inteligenca drvi za Radičem, ker se ji ne ljubi delati, da pa ne izgubi vse veljave med ljudstvom, se oklepa za frak g. Radiča, da jo pusti živeti. O intelektualni manjevnosti in prirojeni lenobi hrvatske inteligence so pa itak že računi sklenjeni. Diči jo samo ena lastnost, — domišljavost, ki meji na napuh one žabe, ki se je napenjala toliko časa, da je počila. Hotela je biti kakor vol.

In farbatu znajo tile Radiči. Kako so lani ob volitvah varali v Prekmurju ljudstvo! Celo to so jim obljubili, da pridejo nazaj pod Madžare, samo če njih volijo.

NAJNOVEJŠA TELEFONIČNA POROČILA

Nova vlada nac. bloka.

Ker se stranke niso mogle sporazumeti za skupno delo, je kralj poveril nacionalnemu bloku, da sestavi vlado, ki naj dela v parlamentu, ali pa ga razpusti in izvede nove volitve. Nacionalni blok je vlado prevzel in sestavil vlado sledeče:

Pašič predsednik,
Trifkovič podpredsednik,
Dr. Ninčič zunanje zadeve,
Maksimovič notranje zadeve,
Dr. Lukinić pravda,
Stanić saobračaj,
Pribičević prosveta,
Stojadinović finance,
Dr. Žerjav šume in rude,
Dr. Grisogono trgovina,

Miletić poljedelstvo,
Trifunović vere,
Vukičević pošte,
Uzunović gradjevine,
Dr. Miletić zdravstvo,
general Tifunović vojsko,
Skupščina bo danes razpuščena.

Za velikega župana v Ljubljani je imenovan dr. Baltič, v Mariboru dr. Pirkmajer, v Zagrebu dr. Zucco.

Radič je ušel z avtomobilom do Sušaka z pravilnimi potnimi listi preko meje v Italijo in je sedaj na potu v Rim.

Predvidoma bodo se nove volitve vršile februarja.

Volitve na Angleškem.

Konservativci dobili d. tretjinsko večino.

Pri državnozbornih volitvah v Angliji, ki so se vršile dne X. 1924. so dobili proti pričakovanju konzervativci absolutno večino medtem ko je delavska stranka zelo nazadovala. Izid volitev je sledeči: konzervativci 400 mandatov, delavska stranka 151, liberalci 40, neodvisni 4.

In naši ljudje, ki so sicer prebrisani, so verjeli takim Radičevim demagoškim trapacijam, in so jih volili. In kaj so dosegli! Prašajte danes Prekmurca, kako korist ima od tega, koliko je Radič njim zboljšal položaj. Kako je z davki? Kako je z vojaki? In druge podobne stvari.

Radič smatra naše volice za velike magarce, da se upa tako z njimi delati. Že 6 let jih vleče za nos, že 6 let si kupiči na račun neumnosti svojih volilcev premoženje, se zraven debeli in smeje samemu sebi.

Ali mislite, da je Radič prepričan o uresničenju svojega čudovitega programa? Kajše! On ve, da se da po vojni ljudstvu servirati največje neumnosti, ki jih tudi ljudstvo veruje. Toliko poštenosti pa nima, da bi iz las-

tne volje hodil realna tla in pridigal to, kar je dosegljivo.

In tako je Radič v družbi s klerikalcem Korošcem in Turkom Spahon pripeljal srečno do tega, da je naš parlament za nič da nič ne dela, ampak samo poslanci in ministri svojo plačo vlečejo. Bolje je noben parlament, kakor pa tak parlament. Ko na Angleškem ni mogel delati, je bil razpuščen, pa so volilci napravili red in danes ima angleški parlament take poslance da bo lahko delal.

Lutke so nas držali do sedaj, čas je, da enkrat prenehamo biti lutke v rokah demagogov. Zato naj se parlament razpusti in da ljudstvu možnost, da samo napravi red v parlamentu, ko ga poslanci ne morejo.

Državnozbornske volitve v Združenih državah Coolidge zopet izvoljen.

Dosedanji predsednik Coolidge je bil zopet, z ogromno večino izvoljen za predsednika Združenih držav. Njegovi stranki propade od 531 izvoljenih elektorjev 371, toraj 105 nad absolutno večino.

Novi senat bo obstojal iz 44 demokratov, 48 republikancev in 4 progresistov. Coolidge je dobil pri volitvah 19 milijonov glasov, Dawis 8 milijonov in La Follette 4 milijone glasov.

Železniška proga M. Sobota--Ormž.

Včeraj, dne 6. XI. 24. so se sestali v Ljutomeru zastopniki občine Murska Sobota in Ljutomera ter raznih gospodarskih in strokovnih zadrug in gremija tako iz Prekmurja kakor iz Ljutomera v svrhu, da skupno obravnavajo zahteve i želje tukajšnjega ljudstva, ki je zainteresirano na žel. Ormož—Murska Sobota. V ta namen so določili dva delegata iz obeh okrajev, ki naj predložita dir. drž. železnic v Ljubljani želje glede treh parov vlakov dnevno s primerno zvezo poštne ambulance, enega direktnega vlaka M. Sobota—Pragersko, ter da bi se tarifi tako osebnih kakor tovornih ne smeli lomiti v Ormožu ali M. Soboti.

V Mursko Soboto

sta prišla v četrtek, 6. I. m. grof in grofica Szapary v družbi svojega prijatelja grofa Draskovića iz Zagreba. Tu nameravajo ostati en mesec. To priliko izrabljajo znani demagogi in strašijo ljudstvo, da bodo sedaj vsi izgubili zemljo, komur je ne bo grof Szapary podpisal. Da je to szamo hudobno strašenje, ne bomo dokazovali. Kdor temu veruje, ga pomilujemo, kakor obsojamo hudobijo teh demagogov.

30-1

Izgubljeno!

V sredo 5. t. m. se je na cesti od Tišine do M. Soboti izgubil ženski plašč (kaput) temnorjave barve s črno kožuvinom na ovratniku in na rokavih. Pošten najditelj na ga odda proti nagradi v uredništvu „MURSKIH NOVIN“ v Murški Soboti.

NOVICE.

Današnji številki lista priložili smo poštne položnice ter prosimo prejemnike lista za vplačilo naročnine. Kdor je naročnino že poravnal, naj blagovoli izročiti položnico kakemu svojemu sosedu ali znancu, ki bi hotel naročiti naš list.

— **Važno za bolnike in občine.** Javna bolnica v M. Soboti sprejema do nadaljnjega zopet neomejeno število bolnikov v oskrbo in zdravljenje. To pa velja seveda samo za bolnike z ozdravljivimi boleznimi. Hiralci, ki bolehalo na starosti oslabelosti in bolniki z neozdravljivimi boleznimi se slej, ko prej ne sprejemajo, ker ti ne spadajo v bolnico, temveč v hiralnico. Vse nalezljive bolezni kakor: trahom, griža, legar, spolne bolezni itd. se lečijo v bolnicah brezplačno, neglede na to, če je bolnik plačila zmožen ali ne. Revni bolniki pa se zdravijo v bolnicah brezplačno za vse bolezni. Oskrbne stroške nosi državni ubožni zaklad in se isti v nobenem slučaju ne bodo terjali od pristojnih občin, kot še vedno mislijo nekateri občinski predstojniki in se ravno radi tega branijo včasih na vso moč priznati temu ali onemu bolniku domovinsko pravico. Na to se opozarjajo zlasti vsi gg. okrožni zdravniki in občinski predstojniki.

— **Murški Črnci Serec Franc,** 50 let star dninar v Murških Črncih je peljal dne 30. X. z drvmi naložen voz proti domu. Med vožnjo je padel po nesreči z voza ter si zlomil nogo.

— **Smrtna poškodba v prepiru.** Dne 30. oktobra je posestnik Pavel Rudaš iz Radmožanec delal z 8 delavci v svojih goricah v Dolnje-lendavskih goricah. Med slednjimi se je nahajal tudi Vendel Furjan iz Radmožanc, ki je s Rudašem v svaštvo. Ko so po opravljenem delu povečerjali in izpili nekaj kozarcev vina, so se odpravili domov. Na potu se je pričel Vendel Furjan s svojimi pajdaši prepirati in pretepati, nakar ga je Rudaš posvaril, naj ne dela neumnosti in da ni dobro, da se pretepa. Nato je Furjan brez nadaljnjega udaril Rudaša z ostro motiko i s vso silo na glavo ter ga zadel v čelo, katero mu je presekalo. Rudaš se je takoj zgrudil v nezavesti in obležal hipoma ves v krvi. Poškodov-

vancu je nudi prvo pomoč okrožni zdravnik dr. Brünner, nakar je Rudaš zopet prišel k zavesti, toda je malo upanja, da si bode ohranil življenje, zlasti, ker je že 60 let star. Ako tudi ostane pri življenju, bode zdravljenje trajalo več mesecev in bodo ostale po poškodbi težke posledice. Furjan se zagovarja s pijanostjo, kar pa ne more biti povod činu, ker je vendar cela družba 9 oseb spila komaj 4 litre vina. Ta čin je pač posledica splošne posurovelosti, ki se očitvidno na novo ponavlja, ko je že bila nekaj časa prenehala. Trgatev je bila sicer v Lendavskem okraju skrajno slaba, ali kakor se vidi, zadostuje tudi majhna količina alkohola, da se človek pozverini in da se spozabi tako daleč, da za prazen nič ubije svojega druga. Furjan upamo, dobi svoje plačilo pri okrožnem sodišču v Mariboru.

— **Proga D Lendava preko Rediča na Ogrsko** se najbrž nikdar več ne bode odprla. Tako namreč izgleda sedaj, ko je izšel ukrep, da se mora na tej progi od Dol. Lendave do meje odvzeti 3 kilometre tračnic, ki jih še primajnuje na železnici.

— **M. Soboti — Ljutomer.** Prišla je res četa kozakov, ki je z delom že pričela. V zvezi s tem naj se omeni, da se tukajšnje prebivalstvo hujuje, zakaj se njega ne uporabi pri takšnih delih; pri vseh večjih podjetjih je tako urejeno, da se pribavijo tuji delavci, domačini pa si morajo dela iskati v tujini. Gre se tudi za slučaje nekvalificiranega dela, ki ga lahko opravi vsaka domača moč. Merodajnim činiteljem priporočamo, da se v slučajih, kjer se gre za večja dela bodisi pri železnicah, v gozdovih ali na cestah in na Muri poslužujejo le domačih delavcev, v kolikor pridejo v poštev. Prekinjenje omenjene proge pa ima to dobro posledico, da bodo sedaj izginili oni mnogobrojni vagoni, ki so že nekaj let stali na tej progi in trohnili državi v kvar. Kakor čujemo, se te vagone sedaj odpravi v delavnice v popravilo.

— **Po 13 letih odkrili morilca.** V Petrijevcih pri Osijeku so aretirali premožnega kmeta Djuro Pijetliča, katerega dolže, da je pred 13 leti zahrbtno umoril grajščinskega logarja Vrbaniča. Pijetliča je ovadila neka žena, s katero je živel v intimnih odnosjih.

— **Znižanje železniških tarifov** bo po vestih iz Beograda stopilo v veljavo v najkrajšem času. Cene za osebni promet bodo znižane za 20—30%.

— **Požar v Rakičani** V sredo, dne 5. t. m. se je pri posestniku Pertuci-ju v Rakičanu vnel velik kup slame, ki je bil hipoma ves v ognju. Le energičnemu nastopu rakičanske požarne brambe se

je zahvaliti, da se ogenj ni razširil na v neposredni bližini stoječa gospodarska poslopja, kar bi lahko dovedlo do katastrofalne nesreče, posebno, ker so okoliška poslopja večinoma stara in s slamo krita. Govori se, da so ogenj zanetili otroci.

— **Razpust nemškega parlamenta.** Državni predsednik Ebert je podpisal naredbo s katero razpušča državni zbor. Nove volitve so razpisane na 7. dec. t. l. Kakor vse kaže, bode tudi v Nemčiji volilni boj zelo hud. Nemško-nacionalna in nemška ljudska stranka sta se združili v meščanski blok. Krščanski socialisti upajo, da pridejo v novo zbornico precej ojačeni, dočim se računa, da bodo komunisti znatno nazadovali.

— **Bolgarska pred gospodarskim polomom.** Popoff, član bolgarskega statističnega urada je izjavil: Bolgarska, ki je storila vse, kar je bilo v njeni moči, se nahaja vsled bremen, ki so ji bila naložena po mirovni pogodbi pred neizogibnim polomom. Do konca leta 1922 je plačala Bolgarska samo na reparacijah 110 milijonov zlatih kron in oddala za 1175 milijonov zlatih frankov materiala. V nasprotju z Ogrsko in Avstrijo je Bolgarska plačevala in molčala, da zadovolji zmagovalce — toda brez pričakovanega uspeha. Davki so strahovito visoki, pošta telegraf, železnice in druge rudarska podjetja bo treba ustaviti, ker ni potrebnega denarja in materiala. Velesile morajo priti do spoznanja in prevzeti kontrolo bolgarskih financ, ali pa na drug način odpomoči. Za Avstrijo in Ogrsko pride sedaj tudi Bolgarska s klici na pomoč. Same sanacije!

— **Državni proračun v Nemški Avstriji.** Na Dunaju je bil te dni predložen državnemu zboru v odobrenje proračun, ki izkazuje skupnih izdatkov 10,669 051,363 000 kron, skupnih dohodkov 10,083 790,121.000 kron. Primanjkljaj znaša tedaj 585.261,242 000 kron. To so ogromne številke, ki jih marsikateri ne zna niti brati.

— **Koliko vojaščin ima mala Antanta.** Čehoslovaški list „Tribuna“ prinaša pregled, koliko štejejo armade male antante po mirovnem in vojnem stanju. Tako razpolaga Čehoslovaška v miru z 150 000 vojakov, v vojni pa lahko postavi nad en milijon mož. Jugoslavija 135 000 mož v stalno, 1 milijon v vojni, Rumunija nad 125 000 stalno in 2,400 000 v vojni. Tem državam je še prišteti 230 000 oziroma 2 milijona poljskih vojakov. Dasi Poljska ni oficijelno zastopana v mali antanti, bi v slučaju vojne gotovo ne ostala nevtralna. Mala antanta razpolaga potem takem s Poljsko z dvakrat toliko vojakov, kakor

Francila in je vsekakor faktor, s katerim mora vsakdo računati.

— **Veržej.** V Veržaju priredi tamošnje Bralno društvo v nedeljo, dne 9. t. m. ob 4 uri popoldne v prestorih gostilne Alojza Seršena gledališko predstavo „Mlinar in nječova hči.“ Proizvajale se bodo tudi razne pevske in tamburaške točke. Kdor hoče videti to krasno in genljivo tragedijo „Mlinar i njegova hči, naj v nedeljo nikakor ne zamudi ugodne prilike.

— **Sokolsko društvo v M. Soboti** priredi v soboto, dne 8. t. m. ob 8 uri zvečer v Dittrichovi dvorani gledališko predstavo „Volkašin“ ter vabi cenj. občinstvo k najobilnejši udeležbi.

— **Križevci pri Ljutomeru.** 25 letni August Trstenjak iz Križevci je pomagal dne 31. oktobra tamošnjemu gostilničarju Koseju valjati sod vina v klet. Pri tem opravi se utrgala vrv ter je sod pritisnil Trstenjaka k tlom in mu zlomil pri tem levo roko. Ponesrečenca so spravili v javno bolnico v M. Soboti.

— **Nova železnica, Ormož — Murska Soboti — Hodoš.** Samo en vlak dnevno! Kakor nam javljajo, misli železniška uprava na novi progi Ormož — M. Soboti — Hodoš ki se bode otvorila baje dne 22. novembra t. l. vpeljati le po en vlak v vsaki smeri. Vlak Maribor — Ormož — Murska Soboti — Hodoš naj bi vozil tako, da bi odhajal iz Maribora ob šestih zjutraj. Razume se, da bi tak vlak vozil tudi poštno ambulanco. Potemtakem bi Prekmurci dobivali pošto po otvoritvi železnice ravno en dan pozneje, kakor jo dobivajo sedaj brez železnice. Mnogo tukajšnjih prebivalcev ima vedno poslov na okrožnem sodišču v Mariboru in tudi pri drugih tamkajšnjih uradih in bo prometna zveza zaradi samo enega vlaka za njega skrajno neugodna. Radi tega je nastalo med prebivalstvom silno in upravičeno razburjenje, kajti tako gospodarstvo je potratno, če se pomisli, da so stroški gradnje železnice velikanski, a bi se z dograjenim podjetjem gospodarilo tako neekonomsko. Vsi davkoplačevalci brez izjeme upravičeno zahtevajo, da se temu na vsak način odpomore in vpelje na tej progi brezpogojno tri vlake dnevno v vsaki smeri. Poštno ambulanco naj bi se priklopilo enemu teh treh vlakov tako, da bi se dnevno pošta v Murški Soboti dobila še isti dan, kakor sedaj in to okoli 15 ure. Mursko-sobočka občina, trgovski gremij, obrtna in gostilničarska zadruga ter vsa druga javnost so kakor en glas energično dvignili protest zoper vpeljavo samo enega vlaka ter nujno izražajo zahtevo po vpeljavi treh vlakov s primerno vdelitvijo poštne ambulance.

Omenjene strokovne zadruge, kakor tudi občina so poslale svoje zastopnike k danes v Ljutomeru se vršečemu protestnemu zborovanju. Mursko-sobočka občina je danes tudi na svoji odborniški seji odločno protestirala proti vpeljavi samo enega vlaka ter zahtevala, da se vpeljejo trije redni osebni vlaki s primerno vdelitvijo poštne ambulance.

— **Napad na orožnike.** Dne 31. oktobra je patruliral v Pokovcih službojoči orožnik. Med potjo ga je iz zasede napadel neki cigan, ga udaril s kolom po glavi, da se je orožnik onestvil, na to je cigan zbežal in ga še do dan s niso mogli izslediti. Dne 30. oktobra sta se dva orožnika postaje Hodoš na prošnjo Kovača po noči podala v Male Dolence v to svrhu, da ugotovita storilca javnega nasilstva, ki se je izvršilo pri posestniku Kovaču. Sum je padel takoj na Mešiča Jožefa. Orožnika sta ga hotela zaslišati, domačini so pa ga zatajili ter sta ga končno po dolgem iskanju našla hlevu v senu. Ko je bil en orožnik na senu pri osumljencu, so se drugi domačini oborožili s sekirami, ter so hoteli preprečiti aretacijo osumljenca. Tudi osumljenec sam je imel v senu pripravljeno sekuro, s katero je hotel udariti službojočega orožnika. Le izredni previdnosti orožnika. Usaja se hvaliti, da ni prišlo do sličnih dogodkov, kot v Gornji Bistrici. Orožnika sta potem osumljenca, kakor tudi vse one, ki so se udeležili napada, aretirala ter izročila sodišču. Z gornjih podatkov je razvidno, da je služba orožništva v Prekmurju težavna in življensko nevarna.

— **Moravci.** Dne 20. oktobra po noči so Francu Vitez posestniku v Moravcih ukradli neznani tatovi iz mlatičnega stroja plahto prečešnje vrednosti. Storilec še

ni mogli priti na sled. Isto noč so ukradli posestniku Stefanu Sabotinu posestniku Suhem vrhu pri Moravcih neznani vlomilci več gospodarskih stvari. Še isto noč so poskušali vlomiti pri posestniku Janošu Sabotin, kateri pa jih je pregnal. Zdi se, da so tatinske tolpe začele zopet delovati s polno paro. Po vsej priliki je sodelovala pri vseh treh vlomih ena in ista družba, kateri še do danes niso mogli priti na sled. Upamo pa, da bode prej ali slej padla v roke pravice ter prejela zaslužen kaznen.

— **Smrt poslanika dr. M. Gavriloviča.** V Londonu je dne 3. t. m. umrl naš tamošnji poslanik g. dr. Mihajlo Gavrilovič. Pokojni Gavrilovič je bil eden najboljših in najposobnejših naših diplomatov. Rojen leta 1868. v Aleksincu je absolviral v Beogradu licej in visoko šolo, nato je odšel v Pariz, kjer se je posvetil filozofskim študijam in napravil doktorat.

— **Finančnemu ministru dr. Spahu** dela preglavico državni proračun, ki znaša 16½ milijard dinarjev. Gospod minister išče kritja, pa ne more najti. Zato se obrnil do vseh ministrov s prošnjo, da naj zmanjšajo svoje razne večje postavke.

— **Gruntna knjiga v Monoštru.** Za občine v Prekmurju je sedaj še vedno gruntna knjiga v Monoštru. Ljudstvo v teh vrbčinah si ne vej pomagati, ar si samo tudi ne more. Če šče kakoli napraviti s svojim gruntom, mora iti v Monošter po izpisek iz gruntne knjige. Pot je dolga, in košta, pa tudi nevarna, ar treba iti prek meje, za sakšo pot pa si nemre iskati potnega lista.

Dolžnost vlade bi bila, da bi že dobila te gruntne knjige sem v Mursko Soboto v teh pet letih. Ar si nihče nič ne zmisli, nej poslanci, pa nej naša gosposka, kak smo navajeni že v drugih vprašanjih, opominamo s tem znovič na to važno pitanje.

— **Veržej.** V Veržaju, prijaznem trgu na murskem polju se pač vedno dogodi kakšna novost. Včasih pride na dnevni red tudi kaj smešnega. Tako so si nekateri bolj vroče kivi fantje pred nekoliko dnevi zvečer dogovorili, da pojdejo nekoga dražiti. Kot predmet te, malo neumestne šale so izbrali posestnika Koroša iz Veržaja. V njegovem dvorišču je stal en voz ajde. Uprli so se v njega s svojimi močnimi pleči in voz se je mahoma prevrnil v bližini se nahajajočo — gnojnico. Ko je gospodar to slišal, je šel iz hiše, da bi videl, kdo je bil ta nepoklicani gost, ki rogovili po noči po njegovem dvorišču. Pa, oj, joj! Komaj odpre vežna vrata, mu prileti v glavo precej debela in masivna tikva, tako da se je mož sesedel na oni del telesa, ki ga pošten človek ne imenuje. Drugi dan je pa vso zadevo naznanil sodniji, ki je te vročevrne fante prijazno povabila na odgovornost. Tako se bodo morali zagovarjati na glavarstvu radi kaljenja nočnega miru, na sodniji pa radi poškodovanja tuje lastnine. Zato se pa ne izplača delati takih neumestnih šal, kjer se svojemu bližnjemu materijelno škoduje.

— **Dežela, ki ne pozna pomanjkanja stanovanj in stanovanjske bede.** Skoro po celem civiliziranem svetu občutijo po vojni več ali manj stanovanjsko bedo. Edina dežela, ki ne pozna pomanjkanja stanovanj, je

je Švedska. Od leta 1819 naprej so na Švedskem pozidali cela mesta z dvesto po petsto hišami. Ob popolnoma ravnih cestah se dvigajo lepe, nove stavbe, v sredini krasno gojenih vrtov ter senčnih nasadov. Uprave teh novopozidanih mest nudijo prebivalstvu možnost, da lahko postane vsak posameznik lastnik nove hiše.

— **Kako se je začel papirnat denar.** V knjižnici v Heidelbergu se nahaja rokopis iz l. 1487. ob osvojitvi Grande. V tem rokopisu pripoveduje avtor, da grof Tendilla pri obleganju trdnjave Alhame l. 1484. ni imel nobenega denarja več, tako da ni mogel izplačati svojim vojakom določene plače. Ker so vojniki zbog tega postali nezadovoljni, je napisal grof Tendilla na majhne koščke papirja različne številke ter jih razdelil med vojake. Nato je izdal razglas na občinstvo, da bi ta nakazila sprejemalo namesto denarja ter dalo vojakom zanje zahtevano blago. Kdor bi se protivil, je imel biti ostro kaznovan. Čisto naravno je, da je papir čestokrat menjal svojega lastnika, prišel je v promet in kronika pristavlja, da je grof Tendilla kasneje izpolnil svojo obljubo in za nakazila izplačal kovan denar. Tako se je torej pričel papirni denar.

GOSPODARSTVO.

Cene sladkorja so v zadnjem času padale, sedaj pa se naenkrat dvigajo. Vzrok dvigu cen je kartel, ki so ga sladkorne tovarne, tudi obedve državni, sklenile. S tem so onemogočile konkurence, uvoz inozemskega sladkorja pa je vsled visoke uvozne carine nemogoč. Sladkorni kartel je pa vendar sedaj nastavljen cene tako, da jim je priračunal tudi uvozne carine. Juristi smatrajo to postopanje kartela protizakonitim in kaznivim po zakonu so pobijanju draginje in beograjsko sodišče že kliče kartel na odgovor. Vsled postopanja kartela postaja inozemski sladkor na našem trgu enako drag kakor domači, četudi se mora za uvoz plačati carina. Ljubljanski trgovci že uvažajo sladkor iz Trsta. Cene sladkorja na celem svetu padajo le pri nas se dvigajo. Žalostno je, da pri tem sodelujejo naše državne tvornice.

Kmetiška ljubezen.

JOSIP KOSLANJEVEC

Nadaljevanje.

Bilo je videti slabe volje, in je grdo pitao:

„Kaj bi rada?“

„Stric Majkeš je malo zmigao z ramami, stisno roke na hrbti vküper — to je vsigdar napravo, kda je kaj bole haklavoga — mislo pa je pravo.“

„Gospoud Sila, prišla sva zavolo edne háklave rejči. Prosim Vas, hodimo v hišo, zato ka tou je nej pripravno mesto, ka bi si takše rečij tu pogučavali.“

Ka so Sili pravli »gospoud« tou ga je nikelko potolažilo. Dobro se njemi je vidlo, kda so ga ljudje z njegove vesi tak titulejrali.

Stoupo je nekaj stopajov na lejvo in tam oudpro dveri v malo, lejpo hišo.

„Tu si doj sednita, včasi jaz pridem!“

Za par minut so že vsi sideli okoli stola v guču.

* * *

Što bi si tou mislo? Strije Majkeš in Anton sta odhajala za edno vöro z lejkim srcom iz Lukove hiše — Margita je bijla Antonova sneja.

V začetki se je nikelko premišlaval in je nej štela dati Antoni rokou. Ali pogled iz očinih očij, njoj je povedo, ka si nema dosta časa misliti. Što zna, ka je staroga gnalo, ka je privolo v zakon? Cilou je oblübo štiri jezerake, štere vöplača na den gostüvanya.

Što je bilo bole veseli kak strije Majkeš, štiri je vse tou tomí piso, ka je dobro gučo. Tak vednako je stoupao proti doumi, ki bi si skoron hrbet stroá, veržinka v njegovi lampaj pa je tak gorejla, kak kakša báklja.

Tak ponosen pa je nej bilo Anton. Okouli srca njemi je bilou tak težko, kak či bi móu na njem kakši velki kamen. Pamet njegova njemi je pravila, ka je tak prav napravo, zato ka je samo tak mogo rejšiti svojo domačijo, in si spraviti s tem pout do bogastva. Liki v njegovih mislih je bijla Katika, in bi se najrajši zajokau.

In gledaj! Kak za nalašč, se njima je prikazala pri vogli bližnje

hiše Katika, stoupajoča proti njima. Anton povejsi očij, obraz njemi postane, rdeči, roke njemi začnejo trepetati. Nej jo je vüpao poglednoti v obraz.

Ona je pa stoupala tiho mijmo, povzdignola očij, in se je čüdila, ka je Anton tak zamišljen, ka je nanč ne vidi.

Oj, zakoj jo je ranč zdaj srečao! Nika njemi je pa pravlo, ka je z njov napravo nepošteno.

* * *

Pred dvöma dnevom so meli v bližnjom varaši senja. Dosti lüjdi je odišla ta, ništerni zato ka so rejsan meli delo, drugi pa, skoron vekši tao, pa zatou ka bi kai vidli tam, Kda so šli domou te je nej samo eden po nejpotrebem na šürka mero cesto; nej samo edna ženska je morala sigdar pri moževi biti, ka bi njoj mož nebi vüjšo v domači vesi ešče v kakšo oštarijo, s štere bi ga bilou že žmetno vö spraviti.

Pri Lukovih so ostali vsi doma, samo gospodar je odišo na senje, ka bi zdaj tam sterjo nikše duge . . .

Zadvečara je prve prišo domou kak je povedo. Prva njegova pout je bijla v šjalo, da pogledne, ka dela živijna. Kda je odpro dveri, se njemi je tak vidlo, kak či bi kakša senca švignola mijmo živijne v kout, v šterom je stala stela. Hlapec Tinek, pa lejpi dečko, star kakših 22 lejt je stao pri jaslih in se delo, kak či bi polagao živini.

Gospodari se je tou nikak čüдно vidlo.

„Ali si sam?“ zakriči nad hlapcom.

„Sam“ je dobo nikši boječi odgovor.

Grdo je pogledno, te pa je stoupo proti kouti. Njegove oči so bistro gledale notri v temo (kmico) in glej, za lesenim stebrom je vido nikši žengvant. Roka se njemi je vövtegnola, zgrabila za gvant in s cejlo močjou v jo potegno vö, k sebi. Pred njim je stala — njegova hči! Bijla je blejda kak smrt, trousila se je po cejлом tejli, glava njoj je visila na prsi.

Sili se nagrbangi čelo, zobje njemi zaškripljejo, pravo rokou visiko zdigne, ka bi žnjou v dardo hčer.

(Nadale sledi)

KINO M. Sobota

ZA MLADINO DOVOLJENO

V nedeljo 9. novembra
popold. ob 4., zvečer ob 8 uri

ON, ONA i HAMLET

Tragikomedija u 6 činova.

U glavnim ulogama:
PAT i PATACHON

Er, Sie und Hamlet

VSTOPNINA: Gornje lože 10 Din.,
spodnje lože 8 Din, in II. prost. 3 D.
Lastnik kina GUSTAV DITTRICH.

VINSKI TRG.

Vinski nadzornik Farné Gom-
boc naznanja.

Sedanje cene so v Krškem
in na Bizajskem za rdeča in be-
la srednja vina povprečno 6—7
Din, za boljša, odbrana pa 8—9
Din. V Beli Krajini za navadna
7—8 Din, za boljša odbrana pa
9—10 Din. Istotako je na Šta-
jerskem, a v Ljutomerško—or-
moškem okraju zahtevajo za fi-
nejša odbrana vina tudi 11—12
Din za liter. Zbog takih cen se
ne more razviti zaželjena kupči-
ja ter se omenjuje le le na ma-
lenkostne množine, kot poskuš-
nja, kolikor kdo sproti rabi. Vse-
kakor se mora pa kupčija v teku
novembra oživeti, drugače bo
vse zastalo do spomladi, ker
gostilničarji, ki so precej založe-
ni z lanskim avgusta in septem-
bra nakupljenim vinom, bodo
skušali najprej tega v denar
spraviti, kar pa najbrže ne poj-
de tako hitro, ker konzum tudi
po gostilni vidno nazaduje. Pri-
manjkuje pač vsem slojem, de-
narja, osobito nižjim slojem, ki
so navadno najboljši konzumenti.

Odvisno je torej od produ-
centov, če in v koliko se bo je-
seni vinska kupčija odprla. Bolje
da gre vino čimprej iz producen-
tove kleti, ker se nič ne ve,
kako se prodajne razmere do
spomladi zasučejo. Dalmacija in
Hercegovina bodeta letos s svo-
jim močnimi vini najbolje odre-
zala, ker z dalmatinskimi vini se
letos še banačani zalagajo, da
zboljšaja svoje pridelke.

Na izvoz slivvenkih vin v
inuzemstvu ni z ozirom na ne-
konvenirane cene tudi letos, od-
nosno prihodnje leto veliko ra-
čunati.

Živinoreja v Sloveniji: Za-
četkom 1. 1924. so našli v Sloveniji
52.567 konj, 379.016 goveje živine,
290.680 prašičev, 57.242 ovec, 806.531
perutnine in 62.050 čebelnih panjev.
Nasproti 1. 1923. je napredovalo šte-
vilo konj za 2819, goved za 30.757,
prašičev za 29.114, koz za 1184, pe-
rutnine za 100.962 ter čebelnih panjev
za 9746. Nazadovanje izkazuje edino
število ovec za 2113 glav.

Štev. 1391 ad.

RAZGLAS.

Občina LJUTOMER ima na pro-
daj okrog 72 hektolitrov IZVRSTNEGA
NOVEGA VINA LASTNEGA PRI-
DELKA.

Vino se proda na javni dražbi v
Ljutomeru dne 19. NOVEMBRA t. l.
PREDPODNE.

31—1

ŽUPANSTVO.

SUKNO

kamgarn in ševjot
za moške in ženske obleke, belo,
pisano in rujavo platno, cefir, hla-
čevino, tiskanino in razno manufak-
turo kupite najceneje in v velikanski
izbiri v veletrgovini R. Stermecki,
Celje št. 360. Ilustrovani cenik za
čevlje, klobuke, obleke, perilo, odeje,
lasostrižnike, britve, in tisoče drugih
predmetov se pošlje vsakemu zas-
tonj! Vzorce proti vrnitvi! Trgovci
engros cene!

18-4.

Naročnike (naprejplačnike)
in oglase (inserate) za

„MURSKÉ NOVINE“

sprejemata v MURSKI SOBOTI:

knjigarna in trgovina s papirjem

I. HAHN, Aleksandrova

in cesta

trgovina s papirjem in igračkami

B. ERDÖSY, Cerkvena

poleg r. kath. cerkve in pošte.

Kupite Prodate

najhitreje
posestva trgovine, gostilne
i.t.d. kjer želite, skoz reali-
tetno pisarno

„SLIVAR“

v LJUTOMERU. Stari trg 47.

SALONIT

je najbôgsa pokrivátja pala. Bôgsa je
kak kaksastécs drúga pokrivátja ná-
prava ár je lehka, nezgoriva i trplíva,
záto túdi nájfálésa. »SALONIT« je po
nigdasnyem Hatschekovom ETERNIT
sistemi narejeni. Delajo ga v SOLINI
pri Spliti. — Prémurszko szkladis-
cse je pri:

ČEH & GÁSPÁR trgovini
v MURSKI SOBOTI.

Vsze potřebno sze zvê túdi tam.
6—6

OŠTIRJAŠI POZOR!

Zdravilno 32-1

dalmatinsko vino

štero ma vsebi moč, da pre-
preči zvapnenenje žil (arterioskler-
ozo) priporočeno za betežnike,
šteri majo slabo kri, te nemrejo
jesti — ima dokler trajala zaloga

ELISABETA AHEL
GORNJA RADGONA.

Liter izborne kapljice košta
v Gor. Radgoni 8 Din. 50 p.

PAVEL FLISAR URAR

MURSKA SOBOTA

poleg Turkove gostilne.

Priporočam nove stenske ure,
budilke (vekerce), ure z nihalom
(Pendel) ter žepne ure, vse po
najnižjih cenah in 1-letno garan-
cijo. Vsefelé popravila se gor-
vzemejo.

15-4.

POSESTVO

14 oralov in zidana pos-
lopja v oblasti Maribor
po nizki ceni na prodaj.

Vpraša se v pisarni kr. notarja
ANTONA KODER. Istotam dobite
vedno informacije o nakupu raz-
nih posestev.

Kovaški premog

I. vrsta po K 3'10 — 1 kg.
II. „ „ „ 4' — 1 kg.

se dobi zmiraj poljubne
množine pri tvdk

J. LOVRENČIČ I DRUG
v Križevcih pri Ljutomeru.

P. FLISAR

trg. mehaničnih in tehničnih potrebščin
M. SOBOTA v Bergerovem hrami

Stalna zaloga vseh potrebščin za
bicikle, tako tudi spodnjih in
gornjih gumijev (cévi)

Električne žepne luči (lampaše),
baterije, v žiggači (öngyújtó) in
II-5. kamenje.

Najboljše nabavno mesto.

DOBRO PAZI KA SZE ETI ODSZPODI PISE

Vszaki küpecz, ki küpi
v szabolszkoj trgovini

A. HIRSCHL
v MURSKI SOBOTI

eden stofatni ali lederni zimski
moski kaput ali pa celo mosko
stofatno obleko, dobi ksenki
edno lepo houbó.

Divjačino

Perutnino

kupuje po najvišji
ceni, ter prodaja

Perje

gosje, račje, purje
in kokošje, vsako
množino, po
zmernih cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC

TELEFON 59, 3, 4,

brzojavni naslov:

VAJDA, ČAKOVEC.

Čitajte in
razširjajte

„MURSKÉ NOVINE“!